

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΪΣΤΩΡ ΑΓΙΟΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΙΤΗΣ

Στὸν κώδικα Parisinus gr. 2556 παραδίδονται δύο ἀνέκδοτα κείμενα κάποιου Γεωργίου μαΐστορος ἀγιοτεσσαρακοντίτου ἢ καυθέντος, τὰ ὅποια ἀναφέρονται σὲ μιὰ πυρκαγιὰ ποὺ συνέβη στὴν Κωνσταντινούπολη, σὲ χρονικὴ περίοδο ποὺ δὲν προσδιορίζεται¹. Τὰ δύο κείμενα εἶναι σχέδη, δηλαδὴ ἀσκήσεις γιὰ τοὺς μαθητὲς τῶν σχολείων μὲ ἴδιοτυπη γλωσσικὴ μορφή. "Οπως ἐπισήμανε πρόσφατα ὁ I. Vassis, τὰ κείμενα αὐτὰ δίνονταν παραμορφωμένα στοὺς μαθητές, οἱ ὅποιοι ἡταν ὑποχρεωμένοι νὰ τὰ ἀποκαταστήσουν στὴν κανονική τους μορφή, πράγμα ὅχι πάντα εύκολο². Στὴ συνέχεια θὰ σχολιασθοῦν σύντομα οἱ ιστορικὲς πληροφορίες ποὺ μᾶς παρέχουν αὐτὰ τὰ δύο κείμενα, καὶ θὰ ἔχοθει τὸ ἔνα ἀπὸ αὐτά.

'Ο μόνος ἔρευνητής ποὺ ἔχει ἀσχοληθεῖ κάπως συστηματικὰ μὲ τὸν Γεώργιο Ἀγιοτεσσαρακοντίτη εἶναι ὁ R. Browning, ὁ ὅποιος ἀνακάλυψε καὶ ἄλλα κείμενα —σχεδογραφιὰ καὶ μὴ— τοῦ συγγραφέα αὐτοῦ στοὺς κώδικες Laurentianus conv. soppr. 2 καὶ 627, Marcianus gr. XI, 31, καὶ Parisinus gr. 1973. Κατὰ τὸν Browning ὁ Γεώργιος πρέπει νὰ ἡταν καθηγητὴς τῆς σχολῆς τῶν Ἅγιων Τεσσαράκοντα τὸν 12ο αἰώνα. 'Ο Browning ἔξεδωσε ἔνα ποίημα τοῦ δασκάλου αὐτοῦ, ποὺ ἀναφέρεται στὴν ἵδια προφανῶς πυρκαγιὰ στὴν ὅποια ἀναφέρονται καὶ τὰ δύο κείμενα τοῦ κώδικα Parisinus gr. 2556, δὲν μπόρεσε ὅμως νὰ προσδιορίσει ἀκριβέστερα τὸν χρόνο ἀκμῆς τοῦ συγγραφέα³. 'Ο C. Gallavotti ἐπισήμανε πρόσφατα καὶ ὀρισμένα ἄλλα σχέδη τοῦ Γεωργίου στὸν κώδικα Vaticanus Palatinus gr. 92⁴.

Οἱ πληροφορίες ποὺ μᾶς δίνει γι' αὐτὴ τὴν πυρκαγιὰ ὁ συγγραφέας στὰ δύο

1. Bl. R. Browning, «Il codice Marciano gr. XI, 31 et la schedografia bizantina», *Miscellanea Marciana di studi Bessarionei* [Medioevo e Umanesimo 24], Padova 1976, σσ. 21-34. Τὸ πρῶτο σχέδος παραδίδεται στὸ f. 81r-v μὲ τὴν ἐπιγραφὴ τοῦ ἀγιοτεσσαρακοντίτου μαΐστορος Γεωργίου, ἐνῶ τὸ δεύτερο, ποὺ τὸ ἔκδιδουμε στὴ συνέχεια, στὸ f. 86 μὲ τὴν ἐπιγραφὴ Τοῦ χυροῦ [Γεωργίου] τοῦ καυθέντος. Τὸ ἕδιο σχέδος παραδίδεται στὸ χειρόγραφο Vaticanus Palatinus gr. 92, f. 174 r-v.

2. I. Vassis, «Graeca sunt, non leguntur. Zu den schedographischen Spielereien des Theodoros Prodromos», *BZ* 86-87 (1993-1994) 2-3.

3. Browning, δ.π., σσ. 27-30. Γιὰ τὴ σχολὴ τῶν Ἅγιων Τεσσαράκοντα βλ. G. Schirò, «La schedografia a Bizanzio nei sec. XI-XII e la Scuola di SS XL Martiri», *Boll. Grott.* 3 (1949) 11-29.

4. C. Gallavotti, «Nota sulla schedographia di Moscopulo e suoi precedenti fino a Theodoro Prodromo», *Boll. dei Class.*, ser. III, 4 (1983) 25 καὶ σημ. 9.

σχέδη του κώδικα Parisinus gr. 2556 είναι οι ἔξης: Στό πρῶτο ἀναφέρει ὅτι καταστράφηκαν πολλές ἐκκλησίες καὶ ἄλλα οἰκήματα τῆς πόλης⁵, ἐνῶ στὸ δεύτερο, τὸ ὁποῖο καὶ ἐκδίδουμε στὴ συνέχεια, λέει ὅτι ἡ φωτὶὰ αὐτὴ ἔπεσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν στὴ γῆ⁶, πράγμα ποὺ προφανῶς σημαίνει ὅτι προκλήθηκε ἀπὸ κεραυνό. "Αν ἐλέγξουμε τοὺς καταλόγους τῶν πυρκαγιῶν ποὺ συνέβησαν στὴν Κωνσταντινούπολη, οἱ ὁποῖοι συντάχθηκαν ἀπὸ τὸν A. M. Schneider⁷ καὶ τὸν B. Croke⁸, θὰ διαπιστώσουμε ὅτι μέσα στὸν 12ο καὶ στὶς ἀρχὲς τοῦ 13ου αἰώνα μαρτυροῦνται στὶς πηγὲς πέντε πυρκαγιές. Κατὰ τὰ ἔτη 1203-1204 οἱ Σταυροφόροι ἔβαλαν τρεῖς φορὲς φωτὶὰ στὴν πόλη, δὲν νομίζω ὅμως ὅτι ὁ Γεώργιος ἀναφέρεται σὲ μία ἀπὸ αὐτές, γιατὶ στὴν περίπτωση αὐτὴ θὰ ἔχωνται σαφῶς λόγο γιὰ ἐμπρησμό. 'Ο Νικήτας Χωνιάτης ἀναφέρει στὴν Ἰστορία του μὰ πυρκαγὶὰ πρὶν ἀπὸ τὸ 1194, ἡ ὁποία κατέστρεψε τὶς βόρειες συνοικίες τῆς Κωνσταντινούπολης⁹, χωρὶς ὅμως νὰ δίνει περισσότερες πληροφορίες γι' αὐτήν, ὅπότε είναι ἀδύνατο νὰ διαπιστώσουμε ἂν ταυτίζεται μὲ αὐτὴν ποὺ ἀναφέρει ὁ Γεώργιος ἡ ὅχι. 'Ο γνωστὸς λόγιος τοῦ 12ου αἰώνα Κωνσταντίνος Στιλβής σὲ ποίημά του πειργράφει μὲ πολλὲς λεπτομέρειες μὰ πυργκαγὶὰ ποὺ συνέβη στὶς 25 Ιουλίου τοῦ 1197¹⁰, είναι δύσκολο ὅμως νὰ ποῦμε μὲ βεβαιότητα ἂν ἡ πυρκαγὶὰ ποὺ ἀναφέρει ὁ Γεώργιος ἔχει κάποια σχέση μὲ αὐτὴν ποὺ ἀναφέρει ὁ Στιλβής. Στὸ ποίημα τοῦ τελευταίου δὲν φαίνεται πουθενὰ ὅτι ἡ πυρκαγὶὰ προκλήθηκε ἀπὸ κεραυνό.

Μιὰ πιὸ σταθερὴ ἔνδειξη γιὰ τὴ χρονολόγηση τῆς πυρκαγιᾶς μποροῦμε νὰ βροῦμε στοὺς στίχους μὲ τοὺς ὄποιους τελειώνει τὸ πρῶτο σχέδιος τοῦ Γεωργίου. Ἐκεῖ ὁ συγγραφέας, ὅπως ἔχει διαπιστώσει ἥδη ὁ Browning, προσφωνεῖ κάποιον Ἰωάννη πρωτονοτάρῳ καὶ σκευοφύλακα¹¹. 'Ο Browning παραλείπει νὰ ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἰωάννης αὐτὸς ἦταν καὶ μέγας λογιστῆς¹², γνωστὸς ἀξιώμα κατὰ τὸν 12ο αἰώνα. 'Απ' ὅσο μπόρεσα νὰ διαπιστώσω, τὸ μόνο πρόσωπο ποὺ ἦταν τὸν 12ο αἰώνα ταυτόχρονα πρωτονοτάριος καὶ μέγας λογιστῆς ἦταν ὁ στενὸς συνεργάτης τοῦ αὐτοκράτορα Μανουὴλ Α' Κομνηνοῦ Ἰωάννης ὁ ἐκ Πούτζης, γιὰ τὸν ὄποιο μᾶς δίνει πληροφορίες καὶ ὁ Χωνιάτης¹³. 'Ο ἀξιωματοῦχος αὐτὸς

5. Parisinus gr. 2556, f. 81: *Tὰς μὲν γὰρ αὐτῶν [sc. τῶν ἐκκλησιῶν], τὸ τῆς γραφῆς, ἐμπεπυρισμένας πυρὶ καὶ ἀνεσκαμμένας ὁδύρομαι.*

6. Parisinus gr. 2556, f. 86: *πῦρ ἥφεν ἀφ' ὕψους εἰς γῆν.*

7. A. M. Schneider, «Brände in Konstantinopel», *BZ* 41 (1941) 386-387.

8. B(rian) C(roke), «Fire», *ODB* 2, σ. 786. Έτιστης T. F. Madden, «The Fires of the Fourth Crusade in Constantinople 1203-1204; A Damage Assessment» *BZ* 84-85 (1991-92) 72-93.

9. Νικήτας Χωνιάτης, *Ιστορία* (445, 29 J. L. van Dieten).

10. Τὸ ποίημα παραδίδεται σὲ δύο παραλλαγές. Βλ. J. Diethart, *Der Rhetor und Didaskalos Konstantinos Stilbes*, Wien 1971, (ἀδημοσίευτη διδακτορικὴ διατριβή), σσ. 96-195.

11. Parisinus gr. 2556, f. 81v: *Ἴωάννης τὸ θαῦμα τῆς Κωνσταντίνου, | ὁ πρωτονοτάριος, ἡ ξένη φύσις, | ἐκλογῆς τὸ σκεῦος, ὁ σκευοφύλακας.*

12. Parisinus gr. 2556, f. 81v: *'Ἄλλ' ὁ λογιστά, νοῦ μέγα, νοῦ πυρφόρε.*

13. Χωνιάτης, *Ιστορία* (54, 78 van Dieten). Βλ. καὶ *ODB* 2, σ. 1066 (John of Poutze) καθὼς

ἀναφέρεται μὲ αὐτὰ τὰ ἀξιώματα στὶς συνοδικὲς ἀποφάσεις τῶν ἐτῶν 1156 καὶ 1157¹⁴. Δὲν ξέρουμε βέβαια ἂν εἶχε καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἀξιώματα τοῦ σκευοφύλακος, αὐτὸ δῆμως δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλεισθεῖ. Πρέπει νὰ ἔπαφε νὰ κατέχει τὸ ἀξιώματα τοῦ μεγάλου λογιστοῦ ἢ νὰ πέθανε πρὶν ἀπὸ τὸ 1170, ἐπειδὴ τότε ἐμφανίζεται κάποιος Ἀνδρόνικος ἀπὸ τὴν Καππαδοκία μὲ τὸ ἀξιώματα αὐτό¹⁵. Ἐπομένως, ἀνὴρ ἡ ἐρμηνεία τῶν στίχων τοῦ Γεωργίου γιὰ τὴν πυρκαγὶα εἶναι σωστή, τότε ἡ πυρκαγὶα αὐτή, ποὺ φαίνεται ἀγνωστη ἀπὸ ἄλλες πηγές, πρέπει νὰ συνέβη πρὶν ἀπὸ τὸ 1170 καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ 1143, χρόνο ἀνόδου στὸν θρόνο τοῦ Μανουὴλ Α' Κομνηνοῦ, ὁ ὅποιος διόρισε τὸν Ἰωάννη τὸν ἐκ Πούτζης μέγα λογιστή. Δυστυχῶς δὲν μποροῦμε νὰ προσδιορίσουμε τὴν ἔκταση τῆς πυρκαγιᾶς, οὕτε νὰ ποῦμε μὲ ἀκρίβεια ποιὲς περιοχὲς τῆς Κωνσταντινούπολης κάηκαν. Πάντως φαίνεται ἀπὸ τὸ ποίημα ποὺ ἔξεδωσε ὁ Browning¹⁶ ὅτι πρέπει νὰ κάηκε καὶ ἡ ἐκκλησία τῶν Ἅγιων Τεσσαράκοντα, ἡ ὅποια βρισκόταν στὴν περιοχὴ τοῦ Φιλομήλου¹⁷.

Στὴν συνέχεια ἔκδιδομε τοὺς στίχους ἀπὸ τὸ πρῶτο σχέδιος, τοῦ ὅποιου ἡ συνολικὴ ἔκδοση εἶναι σχεδὸν ἀδύνατη, λόγω τῆς μορφῆς τοῦ κειμένου, καὶ ὀλόκληρο τὸ δεύτερο σχέδιος, πρῶτα στὴν μορφὴ μὲ τὴν ὅποια τὸ παραδίδουν τὰ δύο χειρόγραφα, καὶ ὕστερα ἀποκαταστημένο κατὰ τὸ δυνατόν.

1. Οἱ στίχοι τοῦ πρώτου σχέδους (Parisinus gr. 2556, f. 81v).

'Αλλ' ὡ λογιστά, νοῦ μέγα, νοῦ πυρφόρε,
νοῦ συμπροκόπτων καὶ συναύξων τῷ χρόνῳ,
μὴ τῷ Τιθωνῷ, φασι, συγκαταφθίνων,
φρόνησις αὐτόχρημα σωματουμένη,
5 σταθηρότης ἔμψυχε καὶ κινουμένη,
χεὶρ αὐτανάκτων, κόσμε τῶν ἀνακτόρων,
τῶν ἐν τέλει φῶς, τοῦ γερουσίου λύχνε,
λειτουργικὴ φλόξ τοῦ κράτους τῶν Αὔσονων,
Ιωάννης τὸ θαῦμα τῆς Κωνσταντίνου,

καὶ H. Ahrweiler, *Byzance et la mer: La marine de guerre, la politique et les institutions maritimes de Byzance aux VIIe-XVe siècles*, Paris 1966, σσ. 230-33. Γιὰ τὸ ἀξιώματα τοῦ λογιστῆ βλ. R. Guillard, «Les Logothetes. Études sur l'histoire administrative de l'empire byzantin», *REB* 29 (1971) 40, καὶ τοῦ ἴδιου, «Études sur l'histoire administrative de l'empire byzantin. Le logariaste, ὁ λογαριαστής; le grand logariaste, ὁ μέγας λογαριαστής», *JÖB* 18 (1969) 111, ὅπου καὶ βιβλιογραφία.

14. Bλ. PG 140, 152 D καὶ 177 D ἀντίστοιχα.

15. Guillard, «Logariaste», σ. 111.

16. Browning, ὅ.π., σ. 28.

17. Bλ. C. Mango, *Le développement urbain de Constantinople (IVe-VIIe siècles)*, Paris 1985, σ. 31, σημ. 52.

10 ὁ πρωτονοτάριος, ἡ ξένη φύσις,
ἐκλογῆς τὸ σκεῦος ὁ σκευοφύλαξ¹.

2α. Τὸ δεύτερο σχέδιος: διπλωματικὴ μεταγραφὴ

- Τάχα μέν, ὡς παρόντες, εἰ καὶ μὴ μέχρι τοῦ νῦν, ἀλλὰ τήμερον μὲν γοῦν ἐν νοῖ κατεδίνησα θ' ὑμείας ἀπαλλάξαι λυπῶν τοὺς ἀπαντήσαντας ἐνταυθοῖ καὶ τοῦ θρηνεῖν ἀφέμενον ἐπὶ τῷ πυρὶ καὶ τῷ καταιγιδώδει πνεύματι καὶ τοῦ παθαίνεσθαι οἶον ἐπὶ λησταῖν ταθῆναι με τεινωδεῖν γηθόσυνον ἐλογίσασθε, ὡς ἡ φορὰ
- 5 τὴν τοῦ χράτους πόλιν τὴν χρυσῆν ἡμαύρωσε πλάτανον² καὶ τελεῖ ὥσει θάλος αἰπὺν ῥίφεν ἀφ' ὕψους εἰς γῆν καὶ τοῦ λόγου τῇ ναῦλα στείματα πρὸς τὸ χαρωπώτερον ἐνδειξάμενον καὶ πρὸς ἄδην γηθόσυνον χρότον καὶ πανηγυρικὸν τιν' ἀπάττειν μεθαρμοσάμενον, ὅποιους τοὺς χριτηρίους ἐγώ ποτ' ἐλίγηνα ἢ ἐφόρμισα πρὸς τὸ χαριέστερον, ὅπηνίκα οἱ λόγοι, προϊτοὶ μαζῶν τε δηλαδὴ τῶν ἐμῶν λο-
- 10 γισμῶν καὶ τοὺς νέους ἀλλεπαλλήλους, ὡς κύματα οἵς μελιειδεῖς ὄρροι ἔτο πῶν τὸ στοιβάζοντες ὡδὶ κατεφαίνοντο ὅσοι τε ὡς λίαν τούτοις ἐφίζανον καὶ ἐδίδουν τῇ μάσταχ' οἵως δῆθεν αἱ μῆναι ὄρρων τῷ ἐπειδὴ ἀσκητῶν καὶ μαρτύρων ὕμνουν παλαισμάτα καὶ ὡς ὑπῆχεν μετ' ἥχων ἀθλητικῶν ἐφ' οἵς ἐπεισι τῷ νέων γεγηθέναι καὶ ὡς οἱ ποθαῖς σεσηρέναι τε εἰλαρατὶς καὶ γλυκείαις ἐντυγχάνει λαβαῖς.
- 15 Ταῦτα μὲν οὖν ἐν νοῖ τε πολεῖτε λόγου καὶ παιδεύσεως τρόφιμοι καὶ σκοπεῖτε τάχα καὶ συλλογίζεσθε. Ἀλλ᾽ ἔγωγε μᾶλλον ἐφῷ πολύσχημόν τε καὶ ποικίλον θλίψεων νέφος ἐκάλυψε καί μοι βάρη ὀλολυγμῶν οἶον τομαὶ γ' ἀπ' "Αθω συνέπεσον ἐπὶ τῷ συντρίμματι τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ὅλοι πρῶνες τε τὴν ἀλήθειαν φάναι καὶ οὐλαὶ λιθαζόντων βίων τῶν πυηγηρῶν ἀτεχνῶν πενθῆσαι κρί-
- 20 νων νωλεμέως καθ' ἑαυτὸν εἴπα τίσε καθάπερ αὐλεῖν χαρμόσυνον δεῖ· καν γὰρ ἡ φλὸξ ἐπηνεμωμένη τὴν πόλιν ἐξαίθουσ' ὁφὲ καὶ μόλις ἐλώφησεν, ἀλλ' ἡ καρδία ἡμῶν οὐ καυτῆρα γ' εἰσεται χεῖρον ἄλλον ὄποιονοῦν.
- Τοιοῦτον ἔλκος ἐξ ἐμῶν σπλάγχνων βρύει
ἐκ τοῦ πυρὸς σχὸν τὰς ἀφορμὰς τοῦ βρύειν,
- 25 ἔλκος πονηρόν, ἔλκος ἐκ καυτηρίας.
Διῆλθε γὰρ σίδηρος ἡνθρακωμένος,
ἡ τῆς φλογὸς τέμνουσα ρόμφαια λέγω³,
τὴν καρδίαν μου καὶ διαπτὰς ἐφρύνη
ὡς ἀστραπῆς, ὡς φασιν, ἄπλετον τάχος,
30 τὸ δ' ἄλγος οἶον ἐγκατεστάλαξέ μοι·
οὐκ ἐξαλείφει τῆς τομῆς τὴν πικρίαν

1. Οἱ στίχοι 9-11 ἔχουν γραφεῖ στὸ χειρόγραφο ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι. Ισως θὰ πρέπει νὰ δεχθοῦμε ὅτι ὑστερα ἀπὸ τὸν στίχο 8 ὑπάρχει κάποιο χάσμα, ἐφ' ὃσον οἱ στίχοι δὲν ἔχουν ρῆμα.

2. Γιὰ τὴν χρυσὴν πλάτανον μιλᾶ Ὁρόδοτος 7.27.2.

3. Πρβ. Λουκᾶς 2.35: καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν φυχὴν διελεύσεται ρόμφαια.

οὐδ' ὅς τὰ πάντα καὶ φλέγει καὶ σβεννύει,
ὁ μαχρὸς αἰώνιον κάναριθμητος χρόνος⁴.
Τοιοῦτον ἐντέηκε οὐλῆς μοι βάθος,
35 ὡς ἐκτρίβεσθαι μηδ’ ὑπ’ αὐτοῦ τοῦ χρόνου.
Νεφρῶν ἔταστά, καρδιῶν ἕυγοστάτα⁵,
ψυχῶν ἵατρὲ καὶ λύτα καὶ συνδέτα,
μοτώσεων σῶν καὶ τεχνῶν καὶ φαρμάκων
τὸ τραῦμα δεῖται, προφθάσας πρόστηθί μοι,
40 πρὶν προσοζέσαι μι τοῖς μώλωφί μου⁶.

P = cod. Parisinus gr. 2556, f. 86.

V = cod. Vaticanus Palatinus gr. 92, f. 174r-v.

1 παρόντος V | μὴ ομ. V | μὲν ομ. V || 2 ἀπαντήσαντας] ὀμαρτήσαντας P || 3 πυρὶ καὶ τῷ ομ.
P || 4 γηθόσυνον] χαρμόσυνον P || 6-7 χροπὸν P || 10 κύματι P || 13 ὥς] ὥς V || 13 ἐφ'] ὑφ' V |
καὶ ομ. V || 14 ὥς V || 15 μὲν οὖν ομ. P | τῆς post καὶ add. V || 21 ἐπινεμομένη P || 27 ἡ] καὶ P |
τέμνουσι P || 29 ὁστραπῆς V || 30 τῷ] τῷ P || 32 ὥς] ὥς P || 39 δεῖται] δῆτα P.

2β. Τὸ δεύτερο σχέδιος στὴν κανονική του μορφὴ

Τάχα μέν, ὡς παρόντες, εἰ καὶ μὴ μέχρι τοῦ νῦν, ἀλλὰ τήμερον μὲν γοῦν
ἐννοήκατε δεινῆς ἀθυμίας ἀπαλλάξαι λοιπὸν τοὺς ἀπαντήσαντας ἐνταυθοῖ καὶ τοῦ
θρηνεῖν ἀφέμενον ἐπὶ τῷ πυρὶ καὶ τῷ καταιγιδώδει πνεύματι καὶ τοῦ παθαίνε-
σθαι οἷον ἐπιλησθέντα θεῖναι με τὴν ὠδὴν γηθόσυνον ἐλογίσασθε, ὃν ἡ φορὰ τὴν
τοῦ κράτους πόλιν, τὴν χρυσὴν ἡμαύρωσε πλάτανον καὶ τελείως ἡθάλωσε, πῦρ
φιφὲν ἀφ' ὕψους εἰς γῆν, καὶ τοῦ λόγου τινὰ βλαστήματα πρὸς τὸ χαροπώτερον
ἐνδειξάμενον καὶ προσάρδειν γηθόσυνον κρότον καὶ πανηγυρικόν, τὴν ἀπάτην με-
θαρμοσάμενον, ὅποιος τοὺς κριτηρίους ἐγώ ποτε ἐλίγηνα ἢ ἐφόρμισα πρὸς τὸ
χαριέστερον, ὅπηνίκα οἱ λόγοι προητοίμαξόν τε δηλαδὴ τὸν ἐμὸν λογισμὸν καὶ
τοὺς νέους ἀλλεπαλλήλους ὡς κύματα, οἵς μελιειδὴς ὠρύετο πόντος, στοιβάζο-
ντες ὧδι κατεφαίνοντο, ὅσοι τέως λίαν τούτοις ἐφίξανον καὶ ἐδίδουν τιμὰς ταχύ,
ώς δῆθεν ἐμοὶ ἐωρῶντο, ἐπειδὴ ἀσκητῶν καὶ μαρτύρων ὅμνουν παλαίσματα, καὶ
ώσει πήχεων μετεῖχον ἀθλητικῶν, ἐφ' οἵς ἐπεισι τὸ νέον γεγηθέναι καὶ τὸν
ποθαῖς σεσηρέναι τε ἰλαραῖς τὴν γλυκείας ἐντυγχάνειν^{<ν>} λαβαῖς.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐννοεῖτε, πολίται λόγου καὶ παιδεύσεως τρόφιμοι, καὶ σκο-
πεῖτε τάχα καὶ συλλογίζεσθε. Ἀλλ’ ἐγώ γε μᾶλλον, ἐφ' ὃ πολὺς χειμών τε καὶ
ποικίλον θλίψεων νέφος ἐκάλυψε καὶ μοι βάρη ὄλολυγμῶν, οἵον τὸ μέγα πάθος,
συνέπεσον ἐπὶ τῷ συντρίμματι τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, —ὅ λυπρὸν ἔσται τὴν

4. Πρβ. Σιφοκλέους Αἴας, 646-47: ἀπανθ' ὁ μαχρὸς κάναριθμητος χρόνος / φύει τ' ἄδηλα καὶ φανέντα κρύπτεται.

5. Πρβ. Ψαλμοί, 7.9: ἐτάξων καρδίας καὶ νεφρούς ὁ Θεός.

6. Πρβ. Ψαλμοί, 37(38).5: προσώζεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώλωπές μου.

ἀλήθειαν φάναι, καὶ οὐ λέληθα ζῶν τὸν βίον τὸν πυιγηρὸν ἀτεχνῶς—, πενθῆσαι
κρίνω νωλεμέως καθ' ἔαυτὸν ἢ πατῆσαι καθάπερ αὐλὴν⁷ χαρμόσυνον δή. Κἄν
γάρ ή φλόξ, ἐπινεμομένη τὴν πόλιν, ἐξ ἔθους ὁφὲ καὶ μόλις ἐλώφησεν, ἀλλ' ή
καρδία ἡμῶν οὐ καύτῃ ῥαγήσεται χεῖρον ἄλλων ὅποιωνοῦ;

Πανεπιστήμιο Θράκης

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΠΟΛΕΜΗΣ

7. Πρβ. Ἡσαΐας 1,12: πατεῖν τὴν αὐλὴν μου οὐ προσθήσεσθε.